

A keresztény nemzeti gondolat hírnöke

XX. évfolyam

* Társadalmi, kulturális, hagyományőrző folyóirat *

2013. Karácsony

Karácsonyi melléklet

KRISZTUS-VÁRÁS CSUDABALÁN

Én a csudabalai pusztán nőttem fel, s a karácsonyok – most hogy már megöregedtem – a legszebb emlékek maradtak. Nem csak a mi karácsonyunk - mi heten voltunk testvérek - , hanem a pusztai embereké, ahol több testvér volt, sokan voltak gyerekek.

A karácsony a pusztában talán szebb volt, mint a falvakban, városokban, mert nekünk nem volt templomunk, hogy elmenjünk az éjjeli misére. De már az adventtel megkezdődött az a szép vallásos szokás, hogy adventi énekeket énekelünk, szerdán és pénteken böjtöltünk, s a napi jócselekedeteket tettünk. A szülőkkel együtt imádkoztunk, és minden napra jutott egy szép mondás, azt a szép mondat leírtuk, s az iskolába elvittük. A tanító bácsi nagyon örült, és akié a legszebb volt, azt mindig felolvasta. Az iskolában is készültünk, mert a pusztai gyerekek a karácsony előtti napokban összecsoportosultak, és azt a régi betlehemet adták elő, ami Endrődön volt szokás.

Csudabalának egy része, Zichybala tiszta endrődieké volt, endrődiek lakták, bizony száz-kétszáz tanya volt ott. Az endrődiek szép dallamokkal és szép mondásokkal várták az adventot, a pásztorok jártak tanyáról tanyára, beköszöntek, hogy „adnak-e a Kisded Jézuskának szállást?” Akkor olyan áhítattal a ház asszonya kiszólt, hogy „adunk!”, volt olyan hely, ahol tréfáltak, hogy „annak adunk, de nektek nem!”. Ez már mindjárt hangulatot is hozott. Ahol adtak szállást, tisztességesen beköszöntek, „Dicsírtessék a Jézus Krisztust!”, és akkor mindjárt énekeltek azt az éneket, hogy „Menjünk, mi is Betlehembe, részt venni a nagy örömben, melyet mennyei szép Atyánk, árasztott az ég-ből reánk”, és ekkor már a család, a sarokban lévő lócán ült a gyerekekkel együtt, kalaplevéve a gazda. Csodálatos volt a parasztemberek tiszteletudása, vallásossága. Áhítattal ültek a kisebb gyerekek a padkán, mert hála Istennek, Csudabalán minden házban négy-nél kevesebb gyerek nem volt, úgyhogy az iskolában nyolcvan voltunk. De Klebelsberg Kuno gondoskodott arról, hogy legyen Póhalmon is iskola, az is tanyai iskola volt, nem messze a mi iskolánkhöz, azután volt Sártóban is. Ez azért fontos, mert Sártó és Kétsziget ősi telepek voltak, valaha ott pálosok voltak a Berettyó kanyarban, és érdekes, hogy oda is endrődiek települtek. És az endrődiek az ő szokásaikat ott is megtartották, abban az iskolában is volt

betlehemes csoport, és az a betlehemes csoport sártói gazdához, emberekhez ment el. Majd közelgett a karácsony estéje, már Borbála - napkor, az negyedikén van decemberben, minden asszony cserépbe vetett búzát, és ha szépen kikelt, akkor odatették a kis jászolhoz. Minden családban készítettek egy kis jászolt, bele egy babát tettek, és odatették a búzát, hogy majd jövőre jó legyen a búzatermés. Egy héttel karácsony előtt mindenki kitarított, az állatokat is rendbe tették, mert azon az estén, minden jószág hamarabb alszik el. Karácsonyi csillag nem csak az égen volt. A pásztorok magukkal hoztak egy olyan szerkezetet, amit szítának a rostjából készítettek, tettek bele csillagot, amit keresztbe tett lécekkal tudtak mozgatni. Ezzel a csillaggal jártak, utalva a Bibliára, mert hiszen a Bibliában is a pásztorokat a csillag vezette a Kisjézus jászolához. Az iskolában a tanító bácsi már arra figyelmeztetett bennünket, hogy ezt az éneket elénekeljétek: „Kisjézusunk, jók leszünk, jók leszünk, karácsonyfát hozz nekünk, hozz nekünk, karácsonyfát nagyon szépet, gyönyörű kis ékességet, szállj, szállj, mennyből leszállj!”. Aztán voltak más énekek is, talán abból mondom, amit a pásztorok, a betlehemezők énekeltek. Azokat, akik ilyen „Betlehem-járást” csinálnak, betlehemezőknek nevezzük. Összeállításukban szöveg, egy

Kereszt a csudabalai erdő szélén - Vaszkó András és Vaszkó Irén

kis tréfa és énekek voltak. A betlehemezőket nagy tisztelettel fogadták. Almát, diót kaptak. Ezeket csak betették a lóbőrökből készült tarisznyájukba, és a betlehemezés után tovább mentek. Nagyon szép volt az egyik ének, amit egy angyal énekelt el Jézus jászolánál. „Repülj szellő lágyan, lágyan, ringasd, ringasd lábam, lábam. Aludjál, aludjál, álmodjál, álmodjál. Édes kincsem, kis angyalom, aludjál.”

folytatás a 2. oldalon

Isten Fia újra megszületne?

Nem egyszer gondolhatunk arra, ha nézzük jelen történelmét az emberiségnek, vagy a több mint 2000 éves múltját, amióta Jézusban az Isten emberré lett, akkor arra gondolhatunk, nem lenne „kedv” még egyszer emberré lenni. Az ember öngyilkos hatalommal veszélyezteti az őt körülvevő természetet. Minden életet veszélyeztető fegyvereket gyárt. Világháborúkat játszott, sátáni táborokban pusztított (pusztít?) embereket... Vajon nem Shakespeare 57. szonettje valósul meg?

„Az Érdem itt koldusnak született
És hitvány Semmiségre pompa vár
És árulás sújt minden szent hitet
És Becsületet rút gyanú alá
És szűz Erényt a gaz tiporni kész
És Tökéletest korcs utód gyaláz
És Érc-erőt ront béna vezetés
És Hatalom előtt néma a Szó
És Ésre láncot doktor Balga vet
És az Egyszerű kap Együgyű nevet
És Rossz-kapitány rabja lett a Jó.”

Ha átgondoljuk mindezeket, nyomatékosan tör elő a kérdés: Isten Fia megszületne újra? A keresztény hit válasza, amelyet mélyen gondolkodó emberi ész is elfogadhat: IGEN!

....
Elsősorban azért, mert Isten önszeretetének tette a megtestesülést. Ha a teremtés végső oka és célja Isten hatalmas szeretete, még inkább megtörténne, hogy emberré legyen a második isteni személy, a Fiú. Ha Isten a teremtés után azt látja: „hogya minden, amit alkotott, igen jó” (Ter 1,31), akkor nemcsak azt látja, amit előbb felsoroltunk, hanem a megtestesülés gyümölcseit is. A világmindenség és benne az ember a megtestesülés által teljessé bontakozik ki. Gyönyörködik a szeretetben, és ma is mondja:

„EZ AZ ÉN SZERETETT FIAM, AKIBEN KEDVEM TELIK.”
(Mt 3,17)

Isten Fia újra megszületne, hogy megismertesse az Atyát, az egyetlen Istent, megismertesse az egész világgal, hogy oly szeretettel szereti az embert, ahogyan csak Isten tud szeretni.

Senki nem tagadja az árnyat, bünt és gonosztságot. Ám a látó előtt mindezeket túlragyogja a fény, vértanúk, hitvallók, mindennapi emberek egymás iránti szeretete, szerelme, az ártatlanság, a szentség, amelyek oly letagadhatatlanok, mint az érthetetlen rossz, fájdalom, halál. – Ne feledjük: „Isten sohasem engedné meg semmilyen rossznak a létét, ha nem volna olyan hatalmas és jó, hogy még a rosszat is képes jóra fordítani. Jobbnak tartotta, hogy a rosszból hozza ki a jót, mint azt, hogy egyáltalán ne engedje meg a rossz-

szat.” (Ench.XI.3.) Mindezt azért bátor tanítani az Egyház, mert Pál apostol leírta az isteni kinyilatkoztatást: „Amikor azonban elhatalmasodott a bűn, túlaradt a kegyelem, hogy amint a halált hozón a bűn uralkodott, úgy uralkodjék az örök életre szóló megigazulás révén a kegyelem is a mi Urunk Jézus Krisztus által.” (Róm 5,21)

Igen, megszületne újra és ezért születése évfordulós ünnepén méltó és igazságos, hogy énekelje szívünk:

KÖSZÖNTELEK JÉZUS KRISZTUS

születésed ünnepén, 2012 karácsonyán,
köszöntelek,
mint jászolban fekvő Kisdedet,
mint a 12 éves Ifjút a templomban,
mint a Jordánban 30 évesen

Megkeresztelkedőt,
mint a 3 éven át Tanító Mestert,
mint Halottat a keresztben
és mint a harmadnapra Feltámadottat.
Imádlak Uram,
mint a megtestesült Isten Fiát,
örökkévaló Fiát az örök Istennek!

Nem oly emlékezéssel ünnepelünk,
hogy sírodra virágot viszünk,
(sírod üres),
nem úgy ünnepelünk, mint elhunyt nagyjainkat,
akiknek tudását, bölcsességét
könyvek koporsója őrzi -
mi az Élőt ünnepeljük,
akit idő és tér nem tart rabságban,
ünnepelünk, aki Megszületett
és ma és mindig az ELJÖVENDŐ!

A szeretet eleven melegében szeretünk,
s aki „csak” keres, utánad kutatva érzi,
hogy eleven nyomaidat találja meg,
aki pedig tagad vagy nem ismer fel,
Te keresed,
mint Jó Pásztor az eltévedt bárányt.

ALLELUJA illet születésed ünnepén,
nekünk ajándékozott Szívednek
szívünk karácsonyi örömét ajándékozunk.

1999-2012
Mác István

folytatás az 1. oldalról

Ez Máriának szól,
és a legszebb hangú kis angyalnak öltözött leány énekelte ezt el. Minden családban otthon elénekelték. Aztán jött a Szenteste, a nagyobb testvérek a kisebbeket kiküldték a jégre, ahol most szabad volt csúszkálni. Lehetett hógolyózni, mert volt hó. Most nem kellett leckét csinálni, nagyon örültünk. Minket is kiküldött a három nagyobb testvér. A többi tanya gyerekei is jöttek ilyenkor, a mestereknek, juhászoknak a gyerekei. Később hazamentünk, lehúztuk a kis csizmánkat. Mivel karácsonyeste volt, nagyon szépen megtörölggettük, fel is akasztottuk a kabátunkat a szögére. Azt mondták otthon, jön a Kisjézus és megnézi, hogy hogyan rakjátok le a kabátotokat. Azután bementünk a szobába. Édesapám azt mondta, énekeljétek valamit. „- Mit énekeljünk, édesapám? - Énekeljétek, a Mennyből az angyalt.” És elkezdtek énekelni, mire a végére értünk, hallottuk, hogy odakinn csengenek. Felugrottunk az asztaltól. „- Édesapám - kiabáltuk - itt van! Édesanyám, mit

csináljunk?” - Menjetek, nyissátok ki az ajtót, az angyal már ezóta odatehette a karácsonyfát. De menjetek ki a pitarba, vagyis a gangra, és meglátjátok, hogy ott van-e a karácsonyfa.” Hát akkor kimentünk, és megláttuk, hogy ott volt a karácsonyfa. Volt rajta csillag is, és meg voltak gyújtva rajta a gyertyák is. Azon tanácskoztunk, hogy vajon mivel gyújthatták meg? A kisöcsém, aki akkor volt olyan öt-hat éves, azt mondta, hogy hát mivel, a csillagokkal! És akkor mindnyájan elhittük, hogy a csillagokkal. Akkor aztán édesapám felemelte a karácsonyfát, középre tette az asztalra, és azt mondta, jöjjen ide a család. Máshol egy-egy zöld ágat akasztottak a gerendára, mert hely nem volt. Akkor bejöttek a nénémek is, körbeálltak az asztalt, és édesapám mondott egy nagyon szép verset a karácsonyról, utána imádkoztunk, megköszöntük a napot. Kezet csókolunk a jó szüleinknek. Megkérdeztük, hogy jól viselkedtünk-e, mert azt mondták nekünk, hogy viselkedjünk jól, hiszen a karácsony előtti hetekben az angyalok és a Jézuska figyelnek

bennünket. Édesapám azt mondta, nézzük meg, hogy milyen az ég. Ezután kimentünk. Általában csillagos volt, és szállingózott a hó. Bejöttünk és énekelünk még. Két nővérem, a bátyám elénekelték a Stille Nacht-ot, amit mi is tudtuk már, így együtt énekeltek velük. Ezután megnéztük az ajándékokat. Egy rongybaba, korpababa, fiúknak édesapám készített kiskocsit, ökrös szerket, a legkisebbnek valamilyen kislovaskát. Ezután megköszöntük az ajándékokat, még a fa körül játszhattunk velük. Ezek nagyon egyszerű ajándékok voltak, de úgy örültünk, olyan tiszta szívvel, ahogyan csak a pusztai, a parasztyerekek tudtak.

Ezekben a kemencés parasztházakban csupa melegség volt a várakozás, a karácsonyi Krisztus-várás. A tanyai emberek, gyerekek mélyen átérték a betlehemi jászol csodáját, a Karácsony fenségét.

(Vaszko Irénke néni visszaemlékezését
lejegyezte Polányi Éva)

Wass Albert: Az én titok-karácsonyom

Megtanultam tisztelni az ünnepet. Az ünnep Isten ajándéka, mint a többi nap, s arra való, hogy hétköznapi mi-voltunkból kivetkőzve tiszteljük önmagunkban az embert. Sajnálom azokat, akik nem tudnak ünnepelni. Az ünnep önmagunk fölemelése. Tiszta ünnepi ruhában és tiszta ünnepi gondolatokkal lehet csak ünnepelni, fölemelkedve a hétköznapokon s apró küzdelmeinken. Csak az ünneplőbe öltözött ünneplő ember tudja megérteni annak a kijelentésnek a nagyságát, hogy Isten az embert a saját képére teremtette.

Az erdélyi nagy gyász éveiben nálunk otthon elfelejtették az ünnepet. Nem volt karácsony, és nem volt újév, nem volt húsvét és pünkösd, mint ahogy vasárnapok sem voltak. Viselő ruháinkat s nehéz gondjainkat szakadatlanul hordtuk, bármit mutatott a naptár. Keserűség tanyázott otthon, s én hiába küzdöttem az ünnepekért, ünnepi öltözetet és ünnepi arcot éveken át nem látott a házunk.

Egyszer fellázdadtam. Karácsony volt. De nagyon emlékszem még arra a karácsonyra! Tizenöt, vagy tizenhat éves lehettem. Karácsonyi szabadságra küldött haza a város, és Sándor bácsi ünnepes háza után olyan volt a miénk, mintha halottat őriztek volna benne.

Apámék egy-egy könyvbe temetkezve naphosszat hallgattak sötétben, és nem volt szabad előttük karácsonyról szólni. Évek óta nem járt nálunk az angyal. Súlyos gond nyomta a szárnyait, és nem tudott elrepülni hozzánk. Akkor öregedtek meg apámék. Nem akartak az ünnepre gondolni, mert eszükbe jutottak a régi és gondtalan ünneplések, s a jövő ködös volt, nem láttak előre. Pedig ha tudtak volna ünnepelni, a karácsonyfa gyertyái mellett az ünnepi gondolatok magasságából meglátták volna az utat, mely már akkor is egyenesen vezetett a reménység felé. De gyászba s ünneptelen hallgatásba rejtőzködtek az idő elől, pedig az idő azért múlt, éppen úgy.

Karácsony szombatja volt. Kint nagy puha hó, a kerti fákat belepte egészen. Olyan csöndes volt kereken a világ, mintha a békesség készült volna megszületni akkor.

Egyedül lézengtem a kertben. A szürkület már meglepte a fenyvest, s kereken a dombok is belevesztek a lehulló estébe. Lent a faluban egy-egy lámpa kigyúlt. Fájt, hogy karácsony estéje van. Máshol izgalommal lesik az angyalt, ünneplő ruha van és karácsonyi szag és boldog rejtelmesség a levegőben. Hallottam a csilingelést, s láttam gyertyafényben úszó szép karácsonyfákat, pedig ahogy ott kószáltam a behavazott fák közt, végtelen egyedülléttel a szívemben, tudtam, hogy mindez csak álmodozás, mert nálunk sötétek a szobák, s régi gyűrt ruháinkban éppen olyan magányosan töltjük el ezt az estét is, akár a többit.

Esteledett nagyon. Lent a faluban egyre több lámpa égett, s a papnál megkezdtek a kántálást is. Megálltam a fenyők alatt, és hallgattam a felszűrődő éneket. Románok kántáltak. Az egyhangú dallamot búsan itta föl a szétterülő este, s én arra gondoltam, hogy a románok kántáltak. Románok ünnepeltek. Mindig csak románok.

Sokáig álldogáltam ott, közben sötét lett egészen. Fázni is kezdtem, hűvös szél támadt a fák közül, éreztem, hogy haza kell már menni. De ugyanakkor valami fájdalmasan a torkomba markolt. A tudat, hogy karácsony este van, s én ott ülök majd egyedül, és nem lesz ott senki, akivel beszéljek, és nem lesz

semmi ünnep. Az öregek olvasnak a lámpa alatt, olvasnak zord, szótlan arccal, mintha olyan nap lenne ez is, mint a többi. Úgy szorította a torkomat, hogy könnyeket préselt ki a szemem. Hát csak a románok?

S ekkor valami bátor, nagy dolog jutott eszembe hirtelen, hogy szinte beleszédültem. Nem csak a románok! Miért csak ők? Karácsonyt csinálók én, magamnak! Karácsonyt, titokban, hogy senki se lássa!

Volt a fenyves szélén néhány kicsi fenyő. Csak akkorák, hogy a derekamig sem értek. A kerti színből kiloptam egy ásót, meg egy ládát. S kiástam egyet, egy szépet a fenyőcskék közül. Sok földdel vettem ki, betettem a ládába, elrendeztem a gyökereit is, hogy baja ne essék, s megindultam vele a ház felé.

Vert a szívem az izgalomtól. Hátha meglátnak? Hátha baj lesz ebből? De sötét volt, nem látott meg senki. Egyedül laktam, a ház végiben. Úgy osontam be a szobába, mint a tolvaj. Meggyújtottam a lámpát, a ládát a fával az asztalra tettem s hozzáfogtam a feldíszítéséhez. Izgalmas, nagyszerű munka volt. Színes pirosból láncokat fabrikáltam, néhány szál aranyozott zsinórt is leltem hozzá s öt darab maradék gyertyavéget. A gyertyavégeket drótra kötöttem rá a fenyőre, idétlenül álltak rajta, az igaz. A színes papírlánc sem sikerült úgy, ahogy

akartam. Csúnya lett nagyon a karácsonyfám. De karácsonyfa volt!

Mikor elkészültem a díszítéssel, hallgatóztam. Csend volt a házban, nem mozdult senki. Előszedtem gyorsan az ünneplő ruhámat, s fölöltöztem úgy, ahogy illik. Aztán meggyújtottam a gyertyacsonkokat. Elfújtam a lámpát. Sötét lett egyszeribe, csak az öt kis sárga láng dideregte be félénken a szobát. Kinyitottam a kályhaajtót, hogy világítson a tűz is. Aztán felkuperodtam az ágyra és ünnepeltem.

Táncolt a tűz lángja a falakon, rebentek a kis gyertyák, fenyőszag volt és nagy csöndesség kereken. Valami szomorúan szépet éreztem akkor. Fájdalmasat, mert akkor egyedül voltam, s mert nem volt ajándék az asztalon. De komoly és dacos érzést is, mert magam teremtettem ünnepet magamnak, s most már nem csak a románok ünnepeltek a faluban.

Úgy éreztem, mintha az én kicsi karácsonyfámtól egyszeribe megenyhült volna az élet szigorú arca, s a reménység meg a jövődő beléptek ünnepelni hozzám a szobába. S talán, azt hiszem, úgy is volt.

Ültem ünneplő ruhában az ágyon, s néztem a szegényes kis karácsonyfát, és gondoltam mindenfélét össze-vissza, szépet és szomorút, ahogy ilyen szép és magányos, de különösen nagy ünnepeken szokás, amíg lassan leégtek a gyertyavégek. Leégtek és elaludtak egyenként, csöndesen. Még éppen csak egy lángocska őrizte hűségesen az ünnepet a legelső ágon, aztán elaludt az is.

Még ültem az ágyon egy keveset, s néztem az elsötétülő szobát, mert a

kályhában is roskadt már a tűz és alig világított. A sötétséggel együtt éreztem lassan a hétköznapot is visszatérni, s emlékszem jól, ez csúnya és keserű érzés volt.

Aztán meggyújtottam újra a lámpát, levettem az ünnepi ruhát, s felvettem a régit. Leszedtem a fenyőről a ráaggatott holmit, s visszadugtam mindent a fiókba. Aztán kabátba bújtam, és visszavittem a fenyőfát oda, ahonnan kiástam.

Úgy emlékszem, mintha tegnap történt volna. Borzasztó sötét volt a fenyves, és szél suhogott az ágak között. Kint a tisztásokon derengve világított a hó. Félttem. Kísérteties volt a hősínű sötétség és a suhogó fenyves.

Sietve helyére tettem a fát. Gyökere körül ledöngöltem a földet, s havat is kapartam köréje. A csöndesség fölül veszekedés hallatszott. Románul veszekedtek. A hangok felverték a falut, aztán befagytak újra a csendbe. Kántálás már nem hallatszott sehol. Hideg, néma téli este volt.

Ásót, ládát visszacipeltem a kerti házba, aztán hazamentem. Ideje volt, hívtak vacsorázni.

Mikor bementem, az asztalnál ültek. Fáradtan és rosszkedvűen kérdezte meg apám.

– Mit csináltál?

– Semmit – feleltem.

Apám szája megrándult, de nem kérdezett többet. Ő maga is a semmivel foglalkozott abban az időben.

Szóltanul ettünk. De valami furcsát, büszkét és szomorút éreztem akkor: hogy nekem karácsonyom volt mégis.

Véletlenül jutott az eszembe minap ez a régi történet. Karácsonyfát néztem a fiaim számára, s megtaláltam közben azt a fenyőt is, amit akkor este kiloptam a kertből. Megsínylette az ünneplést. Évekig csenevész maradt, volt idő, hogy azt hittem kipusztul. De aztán mégis erőre kapott. S ma már sudáran és magasan szökik az ég felé, erősen túlnőtt engem s mindnyájunkat, kik akkor éltünk.